

Bárány Péter: *Don Dzsúva* (2015. november 8.)

Szóval persze tudom, hogy adós vagyok (magamnak, naná) az új *Macbeth* (magyaroknak: Mahhbet, a belga kisebbség számára – ámde sose késő kisebbséggé válni: Mekbesz), szóval az új *Macbeth*-filmmel. Mely nyomokban *Highlandert*, *Terminátort* és mókust tartalmazhat, Birnam erdejéből. De most még frissiben inkább legyen *Don Giovanni*. Na nem úgy, hanem a Paizs Miklós-féle (akire Sickratman néven – pl. a *Buzi-e vagy?*, avagy a *Nesze, hülye paraszt!* c. örökbecsű dalművek szerzőjeként, vagy Secretman álnéven a Bélga egykori alapítójaként hivatkozhatunk), *Don Dzsúva*. Jelenleg az RS9 stúdiószínházban, ámde a sors rögzös és kifürkészhetetlen.

Egy darab frontember, vonós trió, (fa)fuvalával kiegészülve, Mozart bő három órában és bő vérrel. Meg bő nyállal; az előadás szigorúan 18 pluszos. Olyannyira, hogy persze a zsenge korúak szerencsére nem értik az elhangzó poérok jelentős részét, így szemérmesen végül is nem esik csorba.

A „zenekar” Joseph Küffner XIX. sz. végi átiratában tolja a művet (ez csak azért érdekes, mert ezexerint létezik vonósnégyes verzió, énekesek nélkül, önkínzó hajlamú zenészek gyakorló pszichiáterek és elméleti fizikusokból alakult hangszeres társaságok üres délutánjaira előkészítve).

Örömkönnyekek morzsolódnak szét a ~~többféle különleges sörtől a bárban~~ tiszta és erőteljes hangzástól. Sehol egy ocsmányul bevibrált tartott hang, vagy szöszösen elmázolt frázisok. Tényleg vonósnégyesi igényű együtt-játék és olyan kerek hangkép, mint Kim Kardashian feneke. A fafuvola különösen gyönyörűen szól, de ezt csak a kuriózum miatt, mert amúgy nem lehet senkit kiemelni, az összjáték pazar.

Mindehhez egy mellszobornyí ablakkeretben, mint élő El Greco önarckép (ahogy egy nézőtárs találóan megjegyezte) bohóckodik Paizs Miklós, ujjbábokkal játszva a sztorit, önmaga kilógva Leporellóként, többiek pedig ki-ki a saját bábja. Egészen rendkívülien elképesztő, ahogy egymaga elénekli a teljes operát, együttesekkel és brutálisan kavargó finálékkal együtt. Nem viccelek, még az áriák-beli futamok is megvannak. Nyilván nem operaéneklést kapunk – szerencsére, hanem rettenetesen kifejező előadást. Közben pedig örületes nyelvi leleményű közjátékokkal tarkítja a történet folyását, melyekben a figyelmes néző töméntelen kulturális áthallást fedezhet fel számos irodalmi, film és zenei műalkotás irányába. Az apró arcrezdülésekig minden helyén van, semmi felesleges allűr, vagy ripacskodás (na jó, az egész egy bazi nagy ripacsparádé, de az opera műfaj erről szól ugye). Mikor három-négy-öt szereplő egyszerre hadar és ezt Paizs a másodperc tört része alatt váltja, attól leesik az ember álla... Itt jön az egyetlen kritikai megállapítás: néha egyszerűen nem jön át a szöveg; vagy mert a zene hangos, vagy mert a színész picit keni a szavakat, vagy mert simán túl sok az infó és nem bírja a processzor. De basszus, ennyit bevállalhatunk. Mert én nagyon, nagyon kevés olyan operaelőadást ismerek, amelyben ennyire egyetlen perc üresjárat sincsen és az ember szájtátva figyel kétszer másfél órán át, melyből közben nettó háromnegyedet sikítva röhögéssel tölt úgy, hogy a zeneileg és dramaturgiailag szép részek sincsenek közben tönkretéve.

Konkrétan a szöveg az előadó saját magyarítása, hű a tartalomhoz és többnyire az eredetihez is, de durva mai szlengbe ültetve. Hibátlan, azt kell megint mondjam. A da Ponte szövegekönyv – és általában a Mozart-opera – ismerete persze sokat segít az ügyön, már csak a slágerszámok olasz szövegének pazar átültetései okán is. Ámde amiben biztos vagyok: ez az a verzió, amellyel egy mai gimnazistát fülön lehet fogni három órára (18+ ide, vagy oda), hiába morog, mikor kivezénylik a színházba. S ugyanez a gimnazista fog utána felnőttként a szünetben távozni pl. az Operaház *Don Giovanni* előadásáról, sietve az első Mekibe, hogy mihamarabb leöblítse a (rizs)poros rémálmot.

Sokáig lehetne ragozni, de a lényeg: tessék elmenni megnézni a *Don Dzsuvát*, mert ilyet ritkán látni, a szó lehető legpozitívabb értelmében. 10+/10